

**ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДОНИШКАДАИ ОМУЗГОРИИ
ТОҶИКИСТОН ДАР ШАҲРИ ПАНЧАКЕНТ**

**ПАЁМИ ДОНИШКАДА
ТАФАККУРИ ТАЪРИХ
АНВОРИ ИЛМ**

№1,2, 3 - 2024

**ВЕСТНИК ИНСТИТУТА
ПОЗНАНИЕ ИСТОРИИ
СВЕТОЧ НАУКИ**

№1,2, 3 - 2024

**BULLETIN OF THE INSTITUTE
KNOWLEDGE OF HISTORY
LIGHT OF SCIENCE**

№1,2, 3 - 2024

Наши махсус/Специальное издание/Special edition

**Панчакент-2024
[https// Dotpanj.tj](https://Dotpanj.tj)**

**ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДОНИШКАДАИ ОМУЗГОРИИ
ТОҶИКИСТОН ДАР ШАҲРИ ПАНҶАКЕНТ**

МАВОДИ

**АНҶУМАНИ ИЛМӢ-АМАЛИИ БАЙНАЛМИЛЛАЛИИ “ҲОНИШҲОИ VI – УМИ
АРТУЧ” БАҲШИДА БА “МАСОИЛИ МУБРАМИ ИЛМҲОИ ПЕДАГОГӢ,
ИҶТИМОӢ-ГУМАНИТАРӢ ВА ФАНҲОИ ДАҚИҚ ДАР ЗАМОНИ МУОСИР”, 4-6
ИЮЛИ СОЛИ 2024 ДАР ДОНИШКАДАИ ОМУЗГОРИИ ТОҶИКИСТОН ДАР
ШАҲРИ ПАНҶАКЕНТ**

МАТЕРИАЛЫ

**НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ МЕЖДУНАРОДНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ “VI – Е
АРТУЧЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ”, ПОСВЯЩЕННОЙ «АКТУАЛЬНЫМ ВОПРОСАМ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИХ, СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ И ЕСТЕСТВЕННЫХ
НАУК В СОВРЕМЕННОЕ ВРЕМЯ», 4-6 ИЮЛЯ 2024 ГОДА В ТАДЖИКСКОМ
ПЕДАГОГИЧЕСКОМ ИНСТИТУТЕ В ГОРОДЕ ПЕНДЖИКЕНТ**

MATERIALS

**SCIENTIFIC AND PRACTICAL INTERNATIONAL CONFERENCE “VI - S ARTUCHS
READINGS”, DEDICATED TO “ACTUAL ISSUES OF PHILOLOGICAL, SOCIAL,
HUMANITARIAN AND NATURAL SCIENCES IN MODERN TIMES”, JULY 4-6, 2024
AT THE TAJIK PEDAGOGICAL INSTITUTE IN THE
CITY OF PENJKENT**

ПАНҶАКЕНТ - 2024

МУАССИС:

Донишкадаи омӯзгории

Тоҷикистон дар ш.Панҷакент

МАВОДИ Анҷумани илмӣ-амалии байналмиллалии “Хонишҳои VI – умии Артуҷ” бахшида ба “Масоили мубрами илмҳои педагогӣ, иҷтимоӣ-гуманитарӣ ва фанҳои дақиқ дар замони муосир”, 4-6 июли соли 2024 дар Донишкадаи омӯзгории Тоҷикистон дар шаҳри Панҷакент. Ҷилди II. - 758 с.

МАТЕРИАЛЫ Научно-практической международной конференции “VI – e Artuchevskie chteniya”, посвященной «Актуальным вопросам филологических, социально-гуманитарных и естественных наук в современное время», 4-6 июля 2024 года в Таджикском педагогическом институте в городе Пенджикент. Том II. - 758 с.

MATERIALS Scientific and practical international conference “VI - s Artuchs Readings”, dedicated to “Actual Issues of Philological, Social, Humanitarian and Natural Sciences in modern times”, July 4-6, 2024 at the Tajik Pedagogical Institute in the city of Penjikent. Vol. I II. - 758 s.

Баъзе фикр ва хулосаҳои дар маҷалла омада бо нуқтаи назари таҳририят созгор наомаданаш мумкин аст. Барои дурустии иқтибос, ҳавола, пайнавиштҳои дараҷаи илмӣ, услуб ва баёни мақолаҳо муаллифҳо масъулан.

Мнение редколлегии не всегда совпадает с мнением авторов. За достоверность цитат и ссылок, научный уровень, стилистику статей ответственны авторы.

The opinion of the editorial board does not always coincide with the opinion of the authors. The authors are responsible for the reliability of citations and references, the scientific level, and the style of the articles.

Дар вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10.04.2023 ба қайд гирифта шудааст (№1283/МҚ-97, №284/МҚ-97, №285/МҚ-97)

Сармуҳаррир:

Ансори Муаззамхон, профессор

Муҳаррири масъул:

Воҳидов Шодмон, д.и.т., профессор

Котиби масъул:

Шарифова Гулпарӣ, н.и.ф, дотсент

Манзил:

735500, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Суғд, ш.Панҷакент, хиёбони Рӯдакӣ – 106. t-mail: ramir555@inbox.ru

Ҳайати таҳрирӣ/Редакционная коллегия:

Аминов Б. д.ф.т., профессор (Ўзбекистон)

Аханов Б.Ф. к.п.н. дотсент (Қазоқистон),

Ғаффоров Ш.С. д.ф.т., профессор (Ўзбекистон)

Ғойибов Б.С. д.ф.т., профессор (Ўзбекистон)

Джумаев М.И.н.ф.пед., профессор

(Ўзбекистон)

Иноятлов С.И. д.ф.т., профессор (Ўзбекистон)

Исакова М.С. д.ф.т., профессор (Ўзбекистон)

Бадриддинов С. н.и.т. дотсент (Ўзбекистон)

Қобулов Э.О., д.ф.т., профессор (Ўзбекистон)

Қурбонов Ш. Ф. н.и.бостон. (Тоҷикистон)

Лурье П.Б. д.ф.ф. (Россия)

Мирзаев Н. М. д.ф.т., профессор (Ўзбекистон)

Мирзоюнус М.М.д.ф.ф., профессор

(Тоҷикистон)

Муминов А.Қ. т.ф.д.профессор (Туркия)

Мухамедова Д.Ғ. д.ф.равон.профессор

(Ўзбекистон)

Набиев В. д.ф.т., профессор (Тоҷикистон)

Наҷмиддинов Ф.Н. д.ф.и. дотсент (Тоҷикистон)

Наққош И. Нависанда ва шоир (Тоҷикистон)

Нормуродова Г.Б. д.ф.т., профессор

(Ўзбекистон)

Боқӣ Набичон, нависанда (Ўзбекистон)

Расулов А.И. д.ф.равон.профессор

(Ўзбекистон)

Раҳимов Н. д.ф.т., профессор (Тоҷикистон)

Резван Е. д.ф.т.профессор. (Россия)

Саидов И.М. д.ф.т.профессор (Ўзбекистон)

Сафаев Н.С. д.ф.равон.профессор

(Ўзбекистон)

Сафаров Т. Т.ф.н.дотсент (Ўзбекистон)

Турсунов С.Н. д.ф.т., профессор (Ўзбекистон)

Ҳайитов Ш.А. д.ф.т., профессор (Ўзбекистон)

Ҳолиқова Р.Э. д.ф.т., профессор (Ўзбекистон)

Ҳолиқулов Т. д.ф.т., профессор (Ўзбекистон)

Шамсиев Ҷ.Б. д.ф.равон.профессор

(Ўзбекистон)

Шанкар М. (Исроил)

Шодиева Ш. PhD аз фанни таърих.

(Ўзбекистон)

Эргашев Б.Э. д.ф.т. профессор (Ўзбекистон)

Эргашев Ж.Ю. PhD аз фанни таърих.

(Ўзбекистон)

Эркинов А. С. д.ф.ф., профессор (Ўзбекистон)

Эрназаров Ф.Н.д.ф.т. профессор (Ўзбекистон)

Эшов Б.Дж, д.ф.т., профессор (Ўзбекистон)

Эшонқулов И. н.ф.ф., дотсент (Ўзбекистон)

Шарифзода Мирзохамдам, рӯзноманигор,

нависанда (Тоҷикистон)

Нашри махсус

Специальный выпуск

Special edition

uni yeganlarga, xizmat qilganlar haqqiga duo qilinadi¹. Dasturxonga fotiha o‘qish – minnatdorchilik bildirish, xursandlik va rozilik ramzi, yaxshi niyatlar qilish vositasidir.

Demak, myehmondo‘stlik o‘zbek xalqining ming yillar davomida shakllangan muqaddas urf-odatlaridan biridir. Mehmondorchilik odatlari mehmon va mezbonning bir-biriga bo‘lgan munosabati, mehri, oqibati, hurmati asosida paydo bo‘lgandir.

Раҳмонов О.Р.
Тадқиқотчи

УБАЙДУЛЛАХОН ГЕНЕАЛОГИЯСИ ВА ТАРИХИЙЛИК

Аннотация. Шайбоний ҳукмдорларнинг тарихини ўрганишда XVI аср ва ундан кейинги асрларда яратилган манбалар бизга жуда қимматли маълумотлар беради. Ўзбек давлатчилиқ тарихини шайбонийлар даврисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Шайбонийлар даврида марказлашган давлатга асос солинди. Эрон, Хитой, Ҳиндистон, Туркия, Россия каби йирик давлатлар билан ўзаро савдо дипломатик муносабатлар йўлга қўйилди. Марказий Осиёнинг кўпгина шаҳарларида кенг ободончилик ишлари олиб борилди. Ҳозирги кунга қадар юксак меморчилик намуналари ҳисобланган кўплаб бинолар бунёд этилди. Шуни қайд этиш лозимки Бухоро хонлигининг сиёсий, ижтимоий-иқтисодий тарихи хусусида ёзилган манбалар етарлича. Воқеалар, тарихий шахслар даврга қараб турлича талқин этилган. Бухоро хонлиги асосчиси Убайдуллахон Шайбонийхон томонидан асос солинган ҳокимият кулаганидан сўнг давлатни қайта тиклаган. Бухоро хонлигининг Марказий Осиёда бир аср яшаб қолишига сабабчи бўлган. Ушбу мақолада XVI аср Марказий Осиёда муҳим ўрин тутган жасур саркарда, шоир, таниқли дин ва тасаввуф намоёнчаси, илм-фан, маданият ҳомийси Убайдуллахоннинг шахсияти ва унинг авлодлари фаолиятини мавжуд манбалар асосида ёритишга ҳаракат қилдик. Совет ва мустақиллик даврида амалга оширилган илмий тадқиқотлар таҳлил қилинди. Убайдуллахоннинг вафотидан сўнг мамлакатда бишланган тожу тахт учун курашда унинг авлодларининг фаолияти ёритилди.

Калит сўзлар: Абдулазизхон, Авлод, Бухоро хонлиги, генеалогия, манба, Муҳаммад Раҳим султон, Мовароуннаҳр, ўзбек, Шайбон, Шайбонийхон, тадқиқот, тасаввуф, темурий, Убайдуллахон, устоз, Хоразм.

ГЕНЕАЛОГИЯ И ИСТОРИЧНОСТЬ УБАЙДУЛЛАХАНА

Аннотация. При изучении истории правителей Шейбана источники, созданные в XVI и последующих веках, дают нам очень ценную информацию. Историю узбекской государственности невозможно представить без эпохи шайбанитов. Централизованное государство было основано в период Шайбани. Взаимные торговые и дипломатические отношения были установлены с такими крупными странами, как Иран, Китай, Индия, Турция и Россия. Во многих городах Средней Азии были проведены масштабные благоустройство. На сегодняшний день построено множество зданий, которые считаются образцами высокой памяти. Следует отметить, что источников о политической, социально-экономической истории Бухарского ханства написано достаточно. События и исторические

¹ Усмон Ҳосил (Қорабоев). Одатнома... – Б. 148.

личности трактуются по-разному в зависимости от эпохи. Основатель Бухарского ханства Убайдулла-хан восстановил государство после падения державы, основанной Шайбани-ханом. Это стало причиной того, что Бухарское ханство просуществовало в Средней Азии на протяжении столетия. В данной статье мы постарались осветить личность и деятельность Убайдуллы-хана, отважного полководца, поэта, известного религиозного и мистика, покровителя науки и культуры, сыгравшего важную роль в Средней Азии в XVI веке, основываясь на доступные источники. Проанализированы научные исследования, проведенные в период СССР и независимости. После смерти Убайдуллы-хана была освещена деятельность его потомков в борьбе за коронный престол в стране.

Ключевые слова: Абдулазизхан, Авлад, Бухарское ханство, генеалогия, источник, Мухаммад Рахим-Султан, Моваруннахр, Узбек, Шайбан, Шайбанихан, исследования, суфизм, Тимурид, Убайдуллахан, учитель, Хорезм.

GENEALOGY AND HISTORICITY OF UBAYDULLAH KHAN

Abstract. In the study of the history of Shayban rulers, the sources created in the 16th and later centuries provide us with very valuable information. The history of Uzbek statehood cannot be imagined without the era of the Shaybanites. A centralized state was founded during the Shaibani period. Mutual trade and diplomatic relations were established with major countries such as Iran, China, India, Turkey, and Russia. Extensive improvement works were carried out in many cities of Central Asia. To date, many buildings have been built, which are considered examples of high memory. It should be noted that there are enough sources written about the political, socio-economic history of Bukhara Khanate. Events and historical figures are interpreted differently depending on the era. The founder of the Bukhara Khanate, Ubaydallah Khan, restored the state after the fall of the power founded by Shaybani Khan. It was the reason that the Bukhara khanate survived for a century in Central Asia. In this article, we tried to highlight the personality and activities of Ubaydallah Khan, a brave commander, poet, well-known religious and mystic, patron of science and culture, who played an important role in Central Asia in the 16th century, based on the available sources. Scientific researches carried out during the Soviet and independence periods were analyzed. After the death of Ubaydallah Khan, the activities of his descendants in the struggle for the crown throne in the country were highlighted.

Key words: Abdulaziz Khan, Avlad, Bukhara Khanate, genealogy, source, Muhammad Rahim Sultan, Movarunnahr, Uzbek, Shayban, Shaybani Khan, research, Sufism, Timurid, Ubaydullah Khan, teacher, Khorezm.

Шайбонийларнинг генеалогиясига оид бир қатор маълумотлар бўлсада¹, тарихий шахсларнинг номлари ва улар ҳукмронлик қилган даврлари хусусида бир қанча чалкашликлар бўлиб, унга муносиб баҳо бериш, тарихий шахс ва ушбу давр сиёсий жараёнларини холисона баҳолаш тарихчилар олдида турган долзарб масалалардандир. Шу эътибордан келиб чиқиб шайбоний Убайдуллахоннинг генеалогиясига оид маълумотларни Ўзбекистонда ва дунё кутубхоналарида сақланаётган манбалардан ўрганишни мақсад қилдик. Шайбонийхон² (1500-1510) ва Убайдуллахон (1533-1540) фаолияти сабаб ўзбек давлатчилиги деган ном вужудга келди. Чунки бунга қадар яратилган дунё хариталарида Ўзбек давлати деган ном бўлмаган.

Бу давр тарихини ёритишда Масъуд Ибн Усмон Кўхистонийнинг (XVI аср) “Тарихи Абулхайрхоний”, Мирзо Мухаммад Хайдарнинг (ваф. 1551) “Тарихи Рашидий”, Хофиз Таниш Бухорийнинг (XVI аср) “Абдуллонома”, Восифийнинг (ваф. 1566) “Бадоеъ ал-вақоеъ” (“Хайратланарли воқеалар”), Мухаммад Солиҳнинг (ваф. 1535) “Шайбонийнома”,

¹ [6, 7, 23]

² Мухаммад Шайбонийхон Шохбахт, Шойбоқ, Шибони, Шоҳибек, Шайбоний тахаллуслари билан ғазал, рубойлар битган. Унга “ҳазрати имом уз-замон халифат ур-рахмон” унвони берилган. Қаранг: [9: 55; 15: 24; 8: 963].

Захириддин Муҳаммад Бобурнинг (1494–1530) “Бобурнома”, Сейди Али Реиснинг (ваф. 1562) “Мирот ал-мамалик” (“Мамлакатлар ойнаси”), Антони Женкинсоннинг (ваф. 1611) “Россиядаги Москва шаҳридан Бақтриядаги Бухоро шаҳрига саёҳат” каби асарлар муҳим бирламчи манбалардир. Уларнинг аксарияти ўзбек тилига ўгирилиб, нашр қилинган.

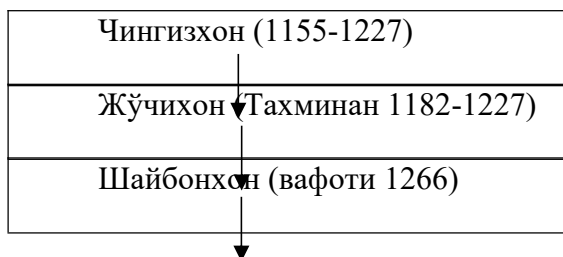
Биз тадқиқ қилаётган шахс Убайдуллахон ҳақида айрим маълумотлар Абдурауф Фитрат, Олим Шарофуддинов, А.Иброҳимов [12], Бартольд [7], А.А.Семёнов [7], П.П.Иванов, Б. Аҳмедов [4; 5], Г.Султонова [24], С.Иноятов [16], Г.Агзамова, А. Замонов [13], М. Ҳ. Абдуллаев [1] Қ.Ражабов., Э.Очилов [22], М. Ҳ. Абдуллаев ўз тадқиқотларида унинг фаолиятига оид маълум даражада маълумотлар мавжуд. Хориж тадқиқотчиларидан Америкалик Мартин Б.Диксон [27] тадқиқотида шайбонийларнинг шоҳ Тахмасп билан Хуросон учун бўлган муносабатлари, асосан жанглари келтирилган.

Убайдуллахоннинг тўлиқ исми Абулғозий Убайдуллоҳ Баҳодирхон ибн Маҳмуд Султон ибн Шоҳ Будоғ Султон ибн Абулхайрхондир. Муҳаммад Абдуллаев ўзининг тадқиқотида XVII аср тарихчиси Муҳаммад Юсуф Муншийнинг “Тарихи Муқимхоний” асарига таяниб, Убайдуллахон 1487 йил¹, Хоразмнинг Вазир шаҳри яқинидаги Тирсак мавзесида Шайбонийхоннинг Хоразмни эгаллашдаги ҳарбий юришлари вақтида туғилган деб маълумот беради [1: 139].

Одатда ўша давр анъанаси бўйича тахтга келган ҳукмдорлар учун ўзларини Чингизхон авлодига улаш шараф ҳисобланган. Шайбоний ҳукмдорларда ҳам бу борада ўзига хос легитимацияни кўриш мумкин. Унинг ёлғиз ўғил эканлиги ўзининг қуйидаги тўртликларида ҳам баён этилган.

Эл, куплукни кузга нега илгайсиз,
Ёлғиз кишидин ҳам нега кесилгайсиз.
Ёлғиз деб они кесилгайсиз ондинким,
Ёлғизнинг эрур ёри Худо, билгайсиз².

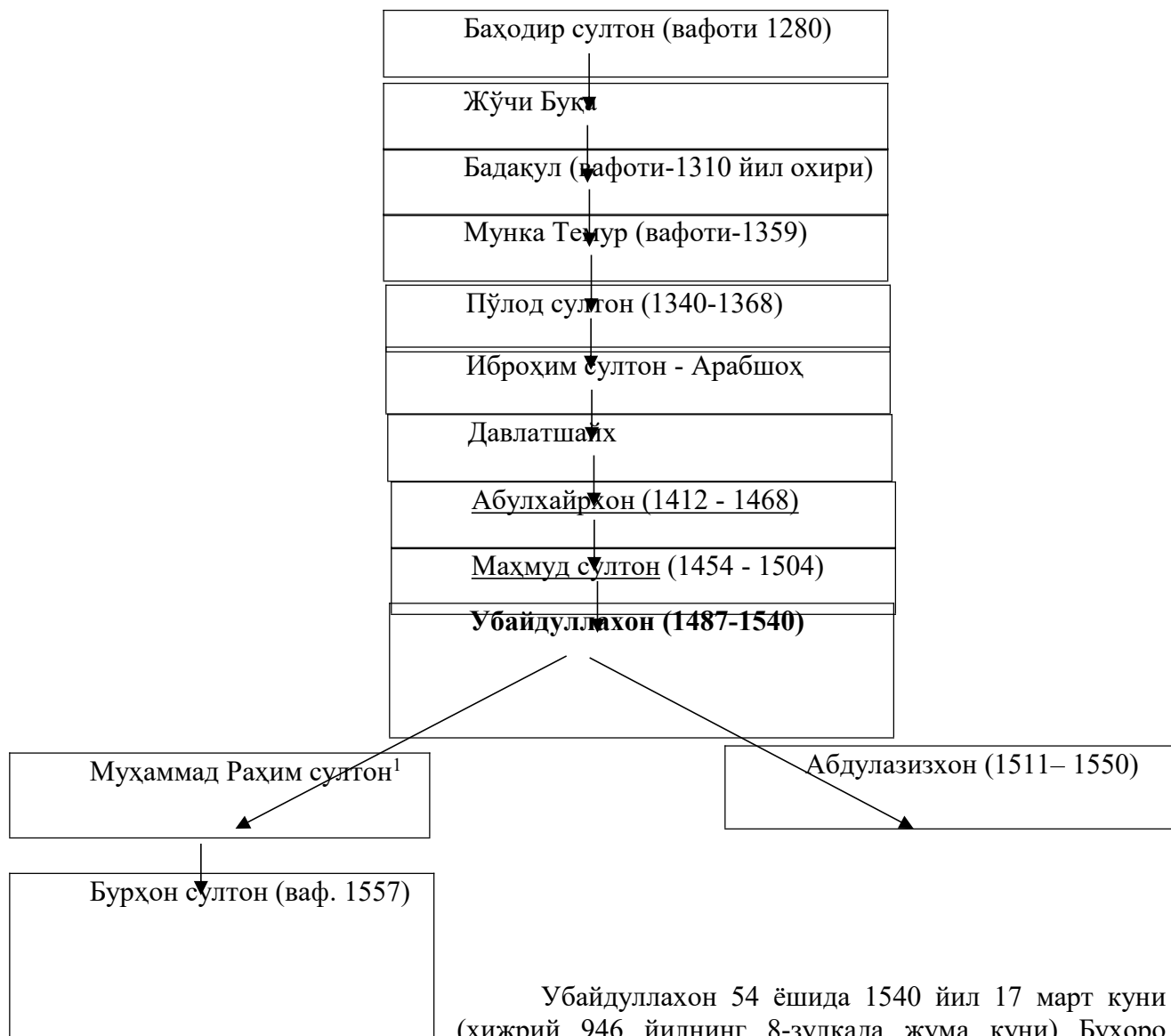
Убайдуллахон шажараси³

¹ Муаллифлар Убайдуллахоннинг туғилган йилини турлича кўрсатишган. Жумладан Муҳаммад Абдуллаев номзодлик диссертациясида 1487-йил (892 х); Зиёдулла Муқимов китобида 1484-йил деб кўрсатилган. Бизнингча Муҳаммад Абдуллаевнинг тадқиқотида кўрсатилган 1487-йил тўғри ҳисобланади. Батафсил қаранг: [1; 28:518].

² Убайдий девони. Уз ФА ШИ кулёзмаси. Инв. № 8931. 529-варак.

³ Шажара - Ҳофиз Таниш Бухорийнинг Абдуллонома, Абдуллоҳ Насруллохийнинг Зубдат ул-асар, Абулғозий Баҳодирхоннинг “Шажарайи турк”, Эрон тарихчиси Ҳасанбек Румлуниг “Аҳсан ут-таворих”, Муҳаммад Юсуф Муншийнинг “Тарихи Муқимхоний” асарлари асосида тузилди.

Убайдуллахон 54 ёшида 1540 йил 17 март куни (ҳижрий 946 йилнинг 8-зулкада жума куни) Бухоро шаҳрида вафот этади [21:134]. Унинг икки фарзанди бўлган. Катта ўғли Абдулазизхон бўлиб, унинг онаси қозоклардан. Иккинчиси Муҳаммад Раҳим султон бўлиб унинг онаси мўғуллардан бўлган [10:55}. Убайдуллахон вафот этгач унинг икки нафар ўғиллари давлатнинг ижтимоий-сиёсий ишларига фаол аралашган. Ўзларини Бухоро тахтининг ворислари сифатида тахтни эгаллашга ҳаракат қилишган.

Убайдуллахоннинг тўнғич ўғли Абдулазизхон (ҳижрий 917) 1509 йилда Туркистон вилоятига қарашли Арқуқ мавзесида туғилган². Унинг онаси қозоқ хонларидан Қосимхоннинг³ қизи Қозоқхоним⁴ бўлган. 1537 йилда Шайбоний султонлар Тошкентдан Бароқхон, Самарқанддан Жовонмардхон, Ҳисордан Ҳамза, Махдий султонларга Бухородан йўлга чиққан Убайдуллахон бошчилик қилиб, Урганчга юриш қилади ва уни эгаллайди.

¹ Сабитов Ж.М., Маргулан а.с., Камбарбеков ҳаммуаллифлигидаги мақолада “Муиз ал ансоб” асарининг Лондонда № 14306 рақам остида сақланаётган қўлёмасини тадқиқ этиб, Жўчи ва унинг авлодлари генеалогияси келтирилган. Унда Муҳаммад Раҳимхон исми Абдурахимхон деб эътироф этилган. Батафсил қаранг: [13: 799;818].

² Мусаххир ал-биллод. ЎзРФАШИ. Қўлёзма, инв. №1505. 53 а -варақ.

³ Қосимхон (1445-1521) – қозоқ хони. Қозоқ хонлиги асосчиларидан Жонибек султоннинг ўғли ҳисобланган. Қосимхоннинг онаси Жаҳонбегим Шайбонийхоннинг онаси Окқўзибегимнинг синглиси бўлган.

⁴ Асл исми Қутлуғ Султон хоним бўлиб, Қозоқхоним номи билан танилган. Убайдуллахон Бухорони пойтахт қилгач Қозоқхоним янги пойтахтда кўплаб бунёдкорлик ишларини олиб боради.

Аванешхон ўлдирилади. Урганча ўғли Абдулазизни ҳоким қилиб тайинлайди [2:133]. Абдулазизнинг Хивада ҳоким қилиб тайинланиши расман Хиванинг Бухоро хонлигига тобе бўлганлигини англатарди. Лекин бу узоқ давом этмайди. Аванешхон авлодлари Дарунга Динмуҳаммад хузурига бориб ундан ёрдам сўрайдилар. Динмуҳаммад адоқли туркманлар ёрдамида Хивани эгаллаб шайбонийлар доруғасини ўлдиради. Абдулазизхон Бухорога отаси олдига қочишга мажбур бўлади. Убайдуллахон томонидан юборилган кўшин ҳам Динмуҳаммад томонидан мағлубиятга учратилади. Убайдуллахон вафот этганидан сўнг, мамлакатда Абдуллахон I нинг¹ (1539-1540) қисқа вақт ҳукмронлигидан кейин Бухоро хонлигида кўшхокимиятчилик вужудга келади. Абдулазизхон Бухорода, Абдулатифхон² Самарқандни бошқарган. Бу даврни кўшхокимиятчилик эмас давлат парокандалиги ҳам дейиш мумкин. Чунки ҳар иккала ҳукмдор ҳам бу тарқоқликни тугатишга қодир бўла олмай, фақат ўзи ҳукмронлик қилган ҳудуд бошқаруви билан чекланган. Шайбоний султонлар ўзига тегишли ҳудудларда мустақил сиёсат олиб боришган. Масалан бу вақтда Тошкент ва Туркистонда Наврўз Аҳмад³, Кармина⁴ ва Миёнколда⁵ Абдуллахоннинг отаси Искандархон⁶, Балхда Пирмуҳаммадхон⁷, Насафда Абдуллахоннинг амакиваччаси Қилич Қора султон⁸ ҳоким эдилар[10:].

Абдулазизхон Бухорода ҳукмронлиги даврида бир қатор ислохотлар ўтказган, айрим солиқларни бекор қилган. У Бухорода мадраса, Баҳоуддин Нақшбанд қабристонидан иморатлар қурдирган. Абдулазизхон улкан кутубхона ташкил этган. Абдулазизхоннинг саройида Ҳофиз Султон, Али Убаҳий, Восифий, Мажлисий, Кавкабий, Шайдо, Афсарий каби шоирлар ижод қилган. Абдулазизхон уларга ҳомойлик қилган. Абдулазизхон диндор ҳукмдор бўлиб, тасаввуф олими Шайх Жалолнинг⁹ муриди эди[11:344]. Унинг таълимотида ҳам отаси Убайдуллахондек яссавийлик ва нашбандийлик тариқатига эргашган.

Абдулазизхон 41 ёшида 1550 йил 16 майда вафот этади. Қабри отасининг ёнида жойлашган. Ундан ворис қолмаган.

Убайдуллахоннинг иккинчи ўғли Муҳаммад Раҳим Султон эди. У яхши ном билан танилган, ўз даврининг ўқимишли кишиси бўлган. У ҳақида маълумотлар жуда кам.

¹ Абдуллахон I (XV аср охири - 1540 йил) - Кўчкунчихоннинг ўғли. 1514-1540 йилларда Ясси (Туркистон)да ҳокимлик қилган. 1540 йил мартда шайбоний Убайдуллахон вафот этгач, Бухоро хонлиги 3 қисмга бўлинган даврда Самарқандда ҳукмронлик қилган. Абдуллахон I Самарқандда Регистон яқинидаги Чихил (Чил) Духтарон қабристонидан дафн этилган.

² Абдулатифхон (вафоти-1551 йил) – Кўчкунчихоннинг учунчи ўғли. Убайдуллахон ва Барокхон билан биргаликда Хоразмни эгаллаган. Абдулатифхон Самарқандни ота мерос мулк сифатида бошқарган. 1541 йил Самарқандни Бухоро хонлигидан мустақил деб эълон қилган. Ўз даврининг ўқимишли кишиси бўлган. Хуш” тахаллуси билан ижод қилган.

³ 1551-1556 йилларда Барокхон Мовароуннаҳрни Наврўз Аҳмадхон номи билан идора қилди. Ўз номидан пул зарб эттирди. Тошкентда мадраса қурдирди. Наврўз Аҳмадхон асли Шайбоний Абулхайрхоннинг невараси ҳисобланиб, Севинчхожахоннинг ўғли. Шижоати ва баджаҳллиги билан ажралиб турган. Биродари Келдимухаммад султон вафотидан сўнг Тошкентни идора эта бошлади. Унинг саккизта ўғли бўлиб, (Дарвешхон, Бобо султон, Дўстмуҳаммад султон, Амин султон, Жалол султон, Хурзам султон, Қосим султон, Тохир султон) улардан айримлари Шайбонийларнинг ўзаро курашларида иштирок этган.

⁴ Бухоронинг шарқи-жанубий томонида, ундан тахминан 15 - 18 фарсах (84 - 126 км) масофада жойлашган қадимий шаҳар. Қаранг: [7:64].

⁵ Самарқанднинг жанубий қисмида, Зарафшон дарёсининг ўрта оқимида, унинг ирмоқлари бўлган Оқдарё ва Қорадарё ўртасидаги жой (узунлиги тахминан 100 км); сувга сероб, серунум жой.

⁶ Искандархон – Шайбоний Жонибекхоннинг ўғилларидан бири. Абдуллахоннинг отаси. XVI асрнинг 30-йилларида Офаринкент (Миёнкол), кейинчалик расман Бухоро хони бўлган бўлса-да, амалда мамлакатни ўғли Абдуллахон идора этди

⁷ Пирмуҳаммадхон - Жонибек султоннинг ўғли, Я Абдуллахон II нинг амакиси. Ўша вақтда Балх ҳокими эди.

⁸ Қилич Қора султон - Абулхайрхон авлодидан Жонибек султоннинг невараси. Унинг отаси Кистин Қора Султон XVI аср 20 йилларида Балх хонлигига асос солган. Қилич Қора султон отаси вафотидан сўнг 1544-1545 йилларда Балхни бошқарган. 1552-1555 йилларда Қарши ҳокими бўлган.

⁹ Шайх Жалол Ҳиравий Бухорий - (ваф. - 1549) Тасаввуф намоёнчаси. Шоир сифатида ҳам танилган.

Муҳаммад Раҳим Султоннинг Бурҳон Султон исми бир ўғли бўлган. Унинг фаолияти ички урушлар билан ўтди. Муҳаммад Юсуф Мунший унинг нолайиқ ишлар билан шуғулланганлигини, айшу ишратга берилган хонлардан эканлигини қайд этади[18:59]. Бироқ шундай бўлсада Бурҳон султон шижоатли саркарда эди. Бухоро тахти учун бошланган феодал урушларда тахт учун муносиб кураш олиб боради. Суюнчмуҳаммад¹ султоннинг ўғли Муҳаммадёр² султон 1551 йил Бухоро тахтига ўтиради. Тинишбий қушчи бошчилигидаги бир неча шайбоний султонлар Бурҳон султонни унга шерик қилиб, Бухоро тахтига ўтказди. 1554 йилгача Бухорони икки ҳукмдор - Муҳаммадёр султон ва Бурҳон султон бошқаради. Бурҳон султон тарафдорлари уни Муҳаммадёр султонга қарши қилиб қўяди. 1554 йилда у Бурҳон султон томонидан ўлдирилади[21:45;10:114]. Бурҳон Султон Кармана ва Миёнқол ҳокими Абдуллахон (1557-1598)³ билан ҳам бир неча марта жанглар олиб боради. Бурҳон Султон бу курашда жўйбор хожаларидан бўлган Хожа Исломо кўмагига кўп умид қилади. Лекин Хожа Исломо Абдуллахонни қўллаб қувватлайди. Хожа Исломо Бурҳон султонни унчалик хуш кўрмаган. Бурҳон султон Абдуллахон билан курашда қийин ахволдан қолганида Хожа Исломодан ёрдам сўраб мурожаат қилади: *“Вилоятни (Бухорони) бизга берсангиз ҳам, вале бошимизни уларга юборсангиз ҳам ихтиёрингиз. Фақат сулҳ бўлсин”*[26:42]. 1557 йилда Хожа Исломо Абдуллахонни сулҳга кўндиради. Ақобий ибн Сайдимбий қушчи Бурҳон Султонни бир масала юзасидан ўз уйига чақириб олиб, уни қатл этади[10:152]. Бурҳон султоннинг боши танасидан ажратилиб, Арк дарвозаси тепасига осиб қўйилади, кейинчалик найзага илдириб Абдуллахоннинг олдига келтирилади. Бурҳон Султоннинг ўлдирилиши Хожа Исломнинг “илоҳий каромати” бўлиши мумкин⁴. Шундай кейин Убайдуллахон авлодидан ҳеч ким қолмайди. Убайдуллахон авлодлари шажараси Бурҳон Султоннинг ўлдирилиши билан 1557 йилда тугайди.

Ўрта асрларда ёзилган асарлар жумладан: “Абдулломо”, “Зубдат ул-асор”, “Шажарайи турк”, “Тарихи Муқимхоний” асарлари шайбоний ҳукмдорлар шажараси, улар ҳукмронлиги даврида Ўрта Осиё халқлари ижтимоий-сиёсий ҳолати тўғрисида қимматли маълумотларни олиш мумкин. Шайбонийлар ҳукмат тепасига келишларини қонуний асосга эга эканлигини ҳар қандай ҳолатда асослашга муваффақ бўлганлар. Шайбонийлар шажарасини таҳлил этишимиз орқали шундай хулоса қилиш мумкин: шайбоний ҳукмдорлар Чингизхон авлодидан, тахтга фақат анъанага мувофиқ “хон” авлодидан энг ёши улуғ шайбоний султонлар Убайдуллахонга қадар бирин кетин чиқаверган. Бу эса тожу тахт талашишларини олдини олган. Мамлакатда нисбатан барқарорлик таъминланган. Убайдуллахон вафотидан сўнг шайбоний султонларнинг ўзаро тожу тахт талашишлари шунчалик кучайиб кетганки, ҳар бир шайбоний ҳукмдорлар ўзлари ҳокимлик қилиб турган худудни мустақил идора эта бошлаган. Бу Абдуллахон II ҳукматга чиқиб бу ҳолатларга чек қўйишга қадар давом этган.

Ушбу мавзу тадқиқи мобайнида бугунга қадар ўрганиб келинмоқда. Бироқ Ўзбек давлатчилиги ривожига ўзига хос из қолдирган ушбу сулола шажараси ёритилган махсус манба ва адабиётлар мавжуд эмас. Берилган шайбонийлар шажарасида ҳам бир қанча чалкашликларни кўрамиз. Тадқиқ этилаётган мавзу доирасидаги шу кунгача мавжуд илмий адабиётларда, асосан, Шайбонийлар давлатининг вужудга келиши, XVI асрнинг биринчи

¹ Суюнчмуҳаммад (1504 – 1525) асли исми Абулхайр бўлиб Шайбонийхоннинг учунчи ўғли. Отаси ҳалок бўлганда, ёш қолганлиги туфайли, Шайбонийхон авлодларидан Убайдуллахон қўлида тарбияланган.

² Муҳаммадёр султон - Шайбонийхоннинг набираси, Суюнчмуҳаммад султоннинг ўғли. Қаранг: [10:365].

³ Абдуллахон II (1534-1598) – Тўлиқ исми Абдулла ибн Искандархон ибн Жонибек султон ибн Хожа Муҳаммад ибн Абулхайрхон. Бухоро хонлигининг шайбонийлар сулоласидан энг йирик ҳукмдор (1583-1598), давлат арбоби, саркарда, илм-фан, маърифат, маданият ҳомийси. «Хон» тахаллуси билан ўзбек ва форс тилларида шеърлар ёзган.

⁴ Ҳалим Тўраев Бурҳон Султоннинг ўлдирилиши Хожа Исломнинг қўли борлигига ишора қилади. Қаранг: [26:88].

ярмида Мовароуннахр ижтимоий-сиёсий тузуми, Шайбоний ҳукмдорлар ва ҳокимият учун кураш каби масалаларни ўрганишга қаратилганини алоҳида эътироф этиш лозим.

Ғойдаланилган манба ва адабиётлар

1. Абдуллаев М.Ҳ. Убайдий ҳаёти ва адабий фаолияти. Филология фанлари номзодлиги диссертацияси – Тошкент, 2000. – 139 б.
2. Абулғозий. Шажарайи турк / Нашрга тайёрловчилар: Қ.Муниров, Қ.Махмудов. Тошкент, 1992. – 192 б.
3. Асқаров А. Ўзбек халқининг келиб чиқиш тарихи. – Т.: “Ўзбекистон” НМИУ. 2015. - 661 б.
4. Ахмедов Б. Ўзбек улуси. – Т.: Нур, 1992. – 130 б.
5. Ахмедов Б. Тарихдан сабоқлар. – Т.: Укитувчи, 1994. – 432 б.
6. Бартольд В.В. Узбекские ханства / Соч. в 9 т. Москва: 1963. Т. II (1).
7. Бартольд В.В. Туркестан в эпоху монгольского нашествия. – М.: Наука: 1963. – 763 с.
8. Ғиёсиддин Ҳумомиддин Ҳондамир. Хабиб ус-сийар фи ахбори афроди башар / Форс тилидан таржима, муқаддима муаллифлари Ж. Ҳазраткулов, И. Бекжонов. Тошкент, 2013. – 1302 б.
9. Ҳофиз Таниш ал-Бухорий. Абдуллонома (Шарафномаи шоҳий) / Форс тилидан С. Мирзаев таржимаси. Сузбоши ва изоҳлар муаллифи Б. Ахмедов. 1-китоб.-Т.: Шарк, 1999.-416 б.
10. Ҳофиз Таниш ал-Бухорий. Абдуллонома. (Шарафномаи шоҳий) / Форс тилидан С.Мирзаев ва Ю. Ҳакимжонов таржимаси. Илмий муҳаррир, нашрга тайёрловчи, сўзбоши ва изоҳлар муаллифи Б. Ахмедов. 2 - китоб. – Т.: Шарк, 2000. – 288 б.
11. Ҳасан Хожа Нисорий. Музаққир ул-аҳбоб / Форс тилидан Исмоил Бекжон таржимаси. Тошкент, 1993.
12. Иброҳимов А. И. XVI аср ўзбек адабиётининг асосий хусусиятлари – Т.: Фан, 1976. – 208 б.
13. Замонов А., Тўхтабеков К. Бухоро хонлигида ижтимоий, сиёсий-иқтисодий жараёнлар. - Тошкент: ТУРОН-ИҚБОЛ, 2018. – 160 б.
14. Заҳириддин Муҳаммад Бобур. – Бобурнома / Нашрга тайёрловчи: П.Шамсиев, С.Мирзаев, Эйжи Мано. Тошкент, 2008. - 509 б.
15. Зайниддин Восифий. Бадоеъ ул-вақоеъ / Форсидан Наим Норкулов таржимаси. Тошкент, 1979. – 216 б.
16. Иноятов С., Хайитова О. Кармана тарих кузгусида. – Тошкент, 2006.
17. Муқимов З. Шайбонийлар давлати ва ҳуқуқи (Тарихий-ҳуқуқий тадқиқот). Тўлдирилган иккинчи нашри. Тошкент, 2007. – 123 б.
18. Муҳамед Юсуф Мунши. Муқимханская история. / Пер. с тадж., предисл., примеч., и указатели А.А.Семёнова. – Ташкент, 1957. – 302 с.
19. Муҳаммад Ҳайдар Мирзо. Тарихи Рашидий / Сўзбоши ва изоҳлар муаллифлари: В.Раҳмонов ва Я.Эгамова. Тошкент, 2010. – 720 б.
20. Мирза Муҳаммад Ҳайдар. Тарих-и Рашиди. Отв. ред. д.ист.н. А.Урунбаев. Т.: Фан, 1996. – 284 с.
21. Муҳаммадёр ибн Араб Қатағон. Мусаххир ал-билод. (Мамлакатларнинг эгалланиши) / Форс тилидан тарж., изоҳлар ва кўрсаткичлар муаллифлари Исмоил Бекжонов ва Дилором Сангирова – Тошкент: Янги аср авлоди, 2009. – 429 б.
22. Ражабов Қ., Очилов Э. Убайдуллахон (рисола). – Тошкент. АБУ МАТБУОТ-КОНСАЛТ нашр., 2011. – 44 б.
23. Сабитов Ж.М., Маргулан А.С., Камбарбекова Г.А. Сравнительный анализ генеалогий джучидов по данным пяти списков Муизз ал-ансаб // Золотоордынское

обозрение. 2022. Т. 10, № 4. 799-818. DOI: 10.22378/2313-6197.2022-10-4.799-818 EDN: HSLHVQ.

24. Султонова Г. XVI аср иккинчи ярмида Бухоро хонлигининг Қозок ва Ёркенд хонликлари билан алоқалари. Тарих фанл. номз. ... дисс. Тошкент, 2005. – 148 б.

25. Шарофуддинов О. Ўзбек адабиёти тарихи хрестоматияси. II том. – Т.: Ўздавнашр, 1945. – 704 б.

26. Тўраев Ҳ. Бухоро хонлигининг XVI-XVII асрлар ижтимоий – сиёсий ва маънавий-маданий ҳаётида жўйбор хожаларининг тутган ўрни. Тарих фанлари доктори илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертацияси – Тошкент: 2007. – Б. 42.

27. Martin B. Dickson. Shah Tahmasb and the uzbeks. Dissertation presented to the Faculty of Princeton University in Candidacy for the Degree of Doctor of Philosophy. USA 1958. – 472 s.

28. Нәсән Бәй Румлу. Әһсәнүт-тәварих (Тарихларин ән уахşиси). / Fars dilindән тәрҷүмә вә şәrhләр Әфәндиев. О. – Kastamonu. 2017. – s.518-521.

Хаётова Н.З.

Доктор философии по историческим наукам(PhD),
Доцент кафедры Юриспруденции и социально-политических наук,
Бухарского государственного университета
khayotova.nafisa@bk.ru

ПОЛИТИКА СОВЕТСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА В ОБЛАСТИ ГОРОДСКОГО РАЗВИТИЯ (НА ПРИМЕРЕ ГОРОДА БУХАРЫ)

Аннотация: В данной статье, представлены сведения о роли и значении советской власти в развитии процессов урбанизации города Бухары. Строительство социальных объектов, освещение улиц города и обеспечение населения электрическим светом, строительство домов культуры, театров, библиотек, музеев, клубов, чайханы и др., являются причинами внедрения в городе Бухаре современной градостроительной культуры. Но, наряду с положительными моментами в процессе строительства города было допущено и немало ошибок.

Ключевые слова: инфраструктура, больница, союз, санитарно-эпидемиологическая, ферма, кинематографии

Abstract: This article provides information about the role and significance of Soviet power in the development of urbanization processes in the city of Bukhara. The construction of social facilities, illumination of city streets and provision of electric light to the population, construction of cultural centers, theaters, libraries, museums, clubs, teahouses, etc., are the reasons for the introduction of modern urban planning culture in the city of Bukhara. But, along with the positive aspects in the process of building the city, many mistakes were also made.

Key words: infrastructure, hospital, union, sanitary and epidemiological, farm, cinematography

Значение городов в мировой истории несопоставимо, и они с древнейших времен вносили большой вклад в развитие человечества как центры торговли, ремесел, науки и культуры. В частности, такие исторические города, как Ташкент, Самарканд, Бухара,

МУНДАРИЧА/ОГЛАВЛЕНИЕ/ TABLE OF CONTENTS

1.	ЧИЛДИ 2		
2.	Мирмаксудов М.	МУЛЛА АБДУЛМАЖИДНИНГ САЁХАТНОМАСИДА ҚЎҚОН ХОНЛИГИДАГИ АЙРИМ ЖАРАЁНЛАРНИНГ ЁРИТИЛИШИ	3
3.	Мулкамонов Х.	МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА МАЪНАВИЙ ВА МАЪРИФИЙ ТАДБИРЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ	8
4.	Murtazova S. B. Ashurov N.	AMIR TEMUR AND HIS WORLDLINESS GENIUS	13
5.	Мусакулов К. Т.	ТЕХНОЛОГИЯ ПӘНН ОҚЫТУДЫҢ ҒЫЛЫМИ-ТЕОРИЯЛЫҚ ӘДИСТЕРІ	16
6.	Мустафакулов А. А. Сагтаров С.А.	ШАРҚ МАМЛАКАТЛАРИНИНГ БУЮК АЛЛОМАЛАРИ	19
7.	Наботов Ф.С.	НЕКОТОРЫЕ ПРИЧИНЫ ВНЕШНЕЙ ТРУДОВОЙ МИГРАЦИИ В ТАДЖИКИСТАНЕ	23
8.	Назаров Н.	ФОЛЬКЛОР КАК ОТРАЖЕНИЕ КРЕАТИВНОСТИ	29
9.	Назаров О. М.	АНАЛИЗ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ В УЗБЕКИСТАНЕ КОНЦЕ 80-Х ГОДОВ XX ВЕКА	33
10.	Nazarova D. T.	О‘ЗБЕКИСТОН-СHEXIYA XALQARO ARXEOLOGIK EKSPEDITSIYASINING BOYSUN TUMANIDA OLIB BORILGAN ARXEOLOGIK TADQIQOTLARI	38
11.	Нарзиева М. А.	ЧАМЪИЯТИ ХОЧАГИИ КИШЛОКИ ТУРКИСТОН	41
12.	Насибуллина Н.Ш. Ахметова А.И. Бабаджанов Д.К.	К ВОПРОСУ ИЗУЧЕНИЯ ФРАГМЕНТАРНО СОХРАНИВШИХСЯ ПАМЯТНИКОВ (НА ПРИМЕРЕ ЭПИТАФИИ XIX В. Г. ТАШКЕНТА)	45
13.	Nasullayeva Y. N.	THE ROLE OF CREATIVE IDEAS IN THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES	51
14.	Нафиддинова Х. Р.	НИКОҲ ВА У БИЛАН БОҒЛИҚ МАРОСИМЛАР	56
15.	Начмиддинзода Т.А. Ҳочиев К. М.	ЭМОМАЛЙ РАҲМОН – БУНЁДГУЗОРИ ДИПЛОМАТИЯИ ОБ ДАР ЧАҲОН	61
16.	Ne‘matova H.	SAFARNOMALARDA DAVR RUHIYATINING AKS ETISHI	65
17.	Ne‘matova D. D.	SPORT BAYRAMLARINI TASHKIL QILISH VA O‘TKAZISHNING XUSUSIYATLARI	68
18.	Normo‘minov Sh. T.	DIALEKTLARNING JAMIYATDAGI FUNKSIONAL-SEMANTIK JIHATLARI	72
19.	Нормуродов Д. Холова Наргис	О САМАРКАНДСКИХ МОНЕТАХ ИЗ КЛАДА XV – НАЧ. XVI ВЕКА, НАЙДЕННОГО В МАХАЛЛЕ «ЯНГИ САНГАНАК»	77
20.	Норов Шухрат С.	ФАЪОЛИЯТИ ТАШКИЛОТҲОИ ЧАВОНОН ДАР СИСТЕМАИ МАОРИФ ДАР МИСОЛИ ОАЗИСИ ЗАРАФШОН: ТАҲЛИЛИ ТАЪРИХИИ СОЛҲОИ 2001-2021	84
21.	Норова К. Ю. Норова Х. Ю.	РОЛЬ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ В УПРАВЛЕНИИ ДИДАКТИЧЕСКИМ	89

		ПРОЦЕССОМ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ	
22.	Nosirova S. Sh.	XALQ OG‘ZAKI IJODIYOTIDA FENOLOGIK BILIMLAR	92
23.	Нуралӣ Н.	ИСТИҚЛОЛИ МИЛЛӢ ВА МАРҲИЛАИ НАВИ БЕДИЛШИНОСИ ДАР ТОҶИКИСТОН	96
24.	Олимов Ш. Ш. Самиева Ш. Х.	НОВОЕ МИРОВОЗЗРЕНИЕ И КРЕАТИВНОСТЬ - ВАЖНЫЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	100
25.	Роунопов А. В.	YANGI O‘ZBEKISTONNING IQTISODIY RIVOJLANISH TARIXIDA TOG‘KON METALLURGIYA SANOATI	104
26.	Равшанова Г. Р.	СОВРЕМЕННЫЕ ВИДЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КОНКУРЕНТНЫХ СТРАТЕГИЙ НА РЫНКЕ РЕМЕСЛЕННОЙ ПРОДУКЦИИ	108
27.	Ражабов Қ.	МАТЧОДА ҚИЗИЛ АРМИЯ БОСҚИНИГА ҚАРШИ КУРАШ ҲАМДА СОВЕТ ҲОКИМИЯТИНИНГ ҚАРОР ТОПИШИ	111
28.	Разакова М. Т.	ТЕХНОЛОГИИ РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У СТУДЕНТОВ	122
29.	Раззаков А.	САРАЗМ ОДИН ИЗ ЦЕНТРОВ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И РАЗВИТИЯ АРИЙСКОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ	125
30.	Rasulova S. Ch.	TURON XALQLARI TARIXSHUNOSLIGIDA TRANSFORMATSION JARAYONLARNING O‘RGANILISHI	129
31.	Рахимджанова Н. Қ.	МУСТАМЛАКА ТУРКИСТОН ҚОЗИХОНАЛАРИДА ИШ ЮРИТИШ ТАРТИБИ	136
32.	Рахимов Б. Э.	ТУРКИСТОН ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРЛИГИДАГИ ХОРИЖИЙ ФИРМАЛАР ФАОЛИЯТИДАН	142
33.	Рахмонова Р.П.	КАЛЕНДАРНЫЕ НАРОДНЫЕ ПРАЗДНИКИ И ОБРЯДЫ РУССКОГО НАРОДА	146
34.	Рахматуллаев М. А.	СРЕДНЕАЗИАТСКАЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СЕТЬ В ЭПОХУ ЦИФРОВОЙ ТАРАНСФОРМАЦИИ	151
35.	Рахматуллаев Ш.М.	ЭТАПЫ И ОСНОВНЫЕ ТРЕНДЫ В ЭКОНОМИЧЕСКОМ СОТРУДНИЧЕСТВЕ УЗБЕКИСТАНА И ТАДЖИКИСТАНА	155
36.	Рахмонова М. Т.	АҲМАД ДОНИШНИНГ ФАРЗАНДЛАРИГА ВАСИЯТИ ВА КАСБ - ҲУНАР ХУСУСИДА (“Наводир ул-вақоеъ” асари асосида)	162
37.	Раҳимова М. Ҳомидова Н.	ЗАРБУЛМАСАЛУ МАҚОЛ - САРЧАШМАИ ҒАНОВАТИ НУТҚ	167
38.	Раҳматов Б. Б. Юсупов Ғ.Ғ.	ТАШАКУЛӢБИИ СТРАТЕГИЯИ МАРКЕТИНГӢ ДАР ТАҲҚИҚИ РАҚИБОН ВА ХАРИДОРОН	171
39.	Рифъат Абдулло Сулаймон Ҳусейн	ОСОРИ МАШОҲИР ОЛИМОН ВА ШОИРОНИ МОВАРОИ РӢД АЗ САМАРҚАНД ВА БУХОРО ДАР КИТОБХОНАИ МИЛЛИИ МИСР	177
40.	Рузматова Ш. А.	ҚЎҚОН ХОНЛИГИДАГИ ҚИПЧОҚ АҲОЛИ ТАРИХИЙ МАНБА ВА АДАБИЁТЛАРДА	190
41.	Сабурова С.	X-XV АСРЛАРДА ХОРАЗМНИНГ МАРКАЗИЙ ОСИӢДА САВДО-СОТИҚНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ТУТГАН ӢРНИ	194
42.	Садбарги Исо	АЗ ТАБРИХИ МУҲОЧИРКУНИ АЗ НОҲИЯҲОИ КУҲӢ ВА НАЗДИКУҲИИ ВИЛОЯТИ КӢЛОБ БА МАВЗЕӢҲОИ ВОДИИ МИНТАҚА	199

43.	Saidaxmatov Sh.T.	MUSTAQILLIK YILLARIDA SURXONDARYO VA QASHQADARYODA SANOAT SOHASI RIVOJLANISHI	206
44.	Саидмуродова М. Т.	ФАЗОИ СОЛИМИ ИҶТИМОЙ – ОМИЛИ ПЕШРАФТИ КОРУ ФАЪОЛИЯТ (ҚАЙДҲОИ РАВОНШИНОС ДАР ҲОШИЯИ ЗИНДАҒИ)	212
45.	Saidova R. B.	LOYIQ SHERALI VA ASQAR MANKAM IJODIDA SHE'R VA SHOIRLIK MASALASINING BADIY-ESTETIK TALQINI	219
46.	Sayliyeva M.r R.	THE NATURE OF IMPLEMENTATION OF THE POETICS OF ARTISTIC DISCOURSE OF PHRASEOLOGISMS	226
47.	Салимов Ю. Н.	АЗНАВСОЗИИ НАЗОРАТИ АНДОЗ ДАР ШАРОИТИ ИҚТИСОДИ РАҚАМИ	229
48.	Салимова М. М.	ХАВФҲОИ АНДОЗИ ДАВЛАТ ДАР ШАРОИТИ РАҚАМИКУНОНИИ ИҚТИСОДИЁТ	234
49.	Саломова Ҳ. Ю.	ТАБИИЙ-ЭКОЛОГИК МЕЪЁР ВА ЭКОЛОГИК ҚИЙМАТГА РИОЯ ҚИЛИШ – ЭКОЛОГИК ИНҚИРОЗДАН ҚУТИЛИШ ОМИЛИ	239
50.	Самадов М. Комилова З.	ОМИЛҲОЕ, КИ ТАВАССУТИ ВАРЗИШ БА ЧАВОНОН ТАЪСИР МЕРАСОНАНД	248
51.	Самадов М. Фахриева Б.	РОҲҲОИ ТАВАССУТИ ВАРЗИШ ТАШАККУЛ ДОДАНИ ТАРБИЯИ ШАХСИЯТ	254
52.	Самсакова Х. Х.	АБДУЛМАДЖИДХАН ИШАН И ДУХОВНАЯ СИЛСИЛА ТАШКЕНТСКИХ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ ТАРИКАТА НАКШБАНДИЙА-МУДЖАДДИДИЙА	260
53.	Sarayev V. O.	FAXRIDDIN AR ROZIY FALSAFASIDA INSON VA NAFS MASALALARI	263
54.	Safarov T. T.	БУХОРО ГУЗАРЛАРИНИНГ ШАҲАР ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ ВА МАДАНИЙ ҲАЁТИДАГИ ЎРНИ	267
55.	Сирочзода Ф.	ОМИЛҲОИ ТАШАККУЛИ ҶАҲОНБИНИИ ИЛМИИ ДОНИШҶУЁН	272
56.	Сулайманов Б.К.	ВЛИЯНИЕ ПЕРСИДСКО-ТАДЖИКСКОГО ЯЗЫКА НА СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ТЕРМИНОЛОГИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ (ТГУ) УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКА	276
57.	Сулайманова Сохиба, Раҳмонкулова Оксана	ИЛК ЎРТА АСРЛАРДА СУҒД КОНФЕДЕРАЦИЯСИ БОШҚАРУВИДА МАҲАЛЛИЙ УНВОНЛАРИНИНГ ЎРНИ	281
58.	Sultanova D. B.	GIMNASTIKA MASHG'ULOTLARIDA JISMONIY SIFATLARDAN FOYDALANISH	285
59.	Султонов Ў., Воҳидов Ш.	МУҲАММАДСОЛИҲҲУҶА ТОШКАНДИЙНИНГ “ТАРИХИ ЖАДИДАИ ТОШКАНД” АСАРИ ВА УНГА (ЎҒЛИ –) МУРОДҲУҶА СОЛИҲҲУҶАНИНГ БИТИЛГАН ТАҚРИЗИ ВА ИЛОВАСИ	288
60.	Тоғаева А. З.	ТУРКИСТОННИНГ ТАБИИЙ БОЙЛИКЛАРИ ВА УЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ МАСАЛАЛАРИ	304
61.	Tangirov Sh. A.	XO'JAND UYEZDINING BOSHQARUVI, IQTISODIY HAYOTI VA AHOLISIGA DOIR HUIJATLI MANBALAR TAHLILI (1866-1917 YILLAR)	309
62.	Temirova M. A.	O'RTA OSIYO SIMOVKO'ZACHA (SFEROKONUS) LARINING O'RGANILISHI XUSUSIDA AYRIM MULOHAZALAR	314

63.	Тешабаев А. Ю.	РАЗВИТИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ МЫШЛЕНИЕ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ	317
64.	Тешабаев А.	ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТНЫХ СТРУКТУР СОЗНАНИЯ В ШКОЛЬНОМ ВОЗРАСТЕ	321
65.	Tilavova M. D. Durdiyeva F. A.	TA'LIMIY O'YINLAR VOSITASIDA BOSHLANG'ICH TA'LIMDA O'QUVCHILARNING FONETIK- GRAMMATIK TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISH	325
66.	Тилегенов А. Т.	ФОРМИРОВАНИЯ ДУХОВНО- ПРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ ЛИЧНОСТИ В НЕПРЕРЫВНОМ ОБРАЗОВАНИИ	229
67.	Tillaходjaeva X. D.	«O'ZBEKISTON-2030» STRATEGIYASI HAR BIR INSONGA O'Z SALOHİYATINI RO'YOBGA SHIQARISHI UCHUN MUNOSIB SHAROITLARNI YARATISH-YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATI	333
68.	Топилдиев Н.Р.	МАРКАЗИЙ ТЯНШАН ЎЛКАЛАРИНИ ФАРҶОНА ВОДИЙСИ БИЛАН ЭТНОМАДАНИЙ АЛОҚАЛАРИ	337
69.	Toshqulova Sh. S. Tojiyev D.Be.	MARKAZIY OSIYO BIRLIGIDA O'ZBEKISTON VA TOJKISTON HAMKORLIK MUNOSABTLARI HAMDA SIYOSIY- IJTIMOIY ALOQALARI TARIXI	344
70.	To'rayev Sh.G.	XX ASR BIRINCHI YARMIDA BOYSUN AHOLISI ETNIK TARKIBI	350
71.	Tursunov A. S.	URBANIZATSIOIN JARAYONLAR RIVOJIDA MADANIYAT VA MAORIF MUASSASALARINING O'RNI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	354
72.	Турсунов Б. Р. Набизода М. С. Маматкулов Дж.А.	КРАТКОЕ СВЕДЕНИЯ О ГОСУДАРСТВЕННЫХ ПОВИННОСТЯХ И О РЕНТЕ В КОКАНДСКОМ ХАНСТВЕ	360
73.	Турсунов Б.Р. Набизода М. С. Маматкулов Дж.А.	ПОЛУОСЕДЛАЯ ОКРАИНА И КОЧЕВАЯ ОКРУГА В ФЕРГАНСКОЙ ДОЛИНЕ В ЭПОХЕ КОКАНДСКОГО ХАНСТВА	363
74.	Турсунов Л. Э.	ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРЕПОДАВАНИЯ СОЦИАЛЬНО- ФИЛОСОФСКИХ НАУК В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ	368
75.	Tursunov H. H. Қобилов К. Э.	АБУ АЛИ ИБН СИНОНИНГ ТАБИЙ- ИЛМИЙ ҚАРАШЛАРИНИНГ БУГУНГИ КУНДАГИ ЎРНИ	373
76.	Турсунова С.	ФЕЪЛҲОИ НОПУРРА ДАР ЗАБОНҲОИ АНГЛИСӢ ВА ТОҶИКӢ	377
77.	Tursunov O'. S.	YURTIMIZDA KEKSALARNI IJTIMOY MUHOFAZA QILISH TIZMIMINING HUQUQIY ASOSLARI	383
78.	Умарова Ш. Ф.	К ВОПРОСУ О ПЕРЕХОДЕ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ И ПРИЧАСТИЙ В ИМЕНА СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫЕ	387
79.	Усанов Р. Т. Ҳакимова З.А. Ҷўраев М. Б.	ДИН ВА АРЗИШҲОИ АХЛОҚӢ ДАР ҶОМЕАИ МУОСИР	390
80.	Усанов Р. Т. Ҷўраев М. Б. Ўринбоев Қ. А.	ВАҲДАТИ МИЛЛӢ ВА ОҶОЗИ МАРҶИЛАИ НАВИ ДАВЛАТСОЗӢ	395
81.	Файзијева Р.Р.	ИНГЛИЗ ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА ЖАННАТ ВА ДУЗАХ КОНЦЕПТИНИНГ	400

		ЛИНГВОМАДАНИЙ ТАҲЛИЛИ	
82.	Fayzullayeva M.X.	O‘ZBEK XALQINING TANOVUL ETIKETI XUSUSIDA (Surxon vohasi materiallari asosida)	409
83.	Раҳмонов О.Р.	УБАЙДУЛЛАХОН ГЕНЕАЛОГИЯСИ ВА ТАРИХИЙЛИК	413
84.	Хаётова Н.З.	ПОЛИТИКА СОВЕТСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА В ОБЛАСТИ ГОРОДСКОГО РАЗВИТИЯ (НА ПРИМЕРЕ ГОРОДА БУХАРЫ)	420
85.	Хайдаров С. Ш.	ВЛИЯНИЕ ИГРОВЫХ МОМЕНТОВ НА ФОРМИРОВАНИЕ ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ИНТЕРЕСА ОБУЧАЕМОГО И КАЧЕСТВО ВОСПРИЯТИЯ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ	424
86.	Қоситова Ў., Абдукаримов Ч.,	НАҚШИ КИТОБХОНАИ ШАРИФҶОН-МАҲДУМИ САДРИ ЗИЁ ВА ҲАМЗАМОНОНИ Ў ДАР ҲАЁТИ МАЪНАВИИ АМОРАТИ БУХОРО	427
87.	Xaitov Sh. A. Ahmadov A. A.)	BUXORO AMIRLIGIDA MAORIF VA DINIY SIYOSAT MASALALARI D.N. LOGOFET TALQINIDA	434
88.	Хайруллоева М.М.	AVESTANING ILK QISMLARIDA NAMUNALI AYOL TIMSOLIGA OID TA'RIFLAR	438
89.	Ҳакимова Д. И.	ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЕ ЭКВИВАЛЕНТЫ ВОЕННОГО ДИСКУРСА В АНГЛИЙСКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ	442
90.	Xalikova R. E.	XIVA XONLIGINING QOZOQ XONLIKLARI BILAN SAVDO ALOQALARI	448
91.	Xalilova R. R.	NUTQNING INDIVIDUAL USLUBI TUSHUNCHASI	452
92.	Ҳамидов О.А.	БАҚТРИЯ САТРАПЛИГИ ДИНИЙ ЛАНДШАФТИ (ОЛОВ ИБОДАТХОНАЛАРИ МИСОЛИДА)	455
93.	Hasanov Sh. Sh.	O‘ZBEKISTONNING JANUBIY SURXONDARYO VILOYATIDA MEVASABZAVOTCHILIK TARMOG‘INING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	460
94.	Ҳафизова М. А.	ГЕЙМИФИКАЦИЯ В ОБРАЗОВАНИИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ИНТЕРЕСА К УСВОЕНИЮ УЧЕБНОГО МАТЕРИАЛА	472
95.	Хидиров Х. Дж.	ЎЗБЕКИСТОНДА ТРАНСПОРТ ВА КОММУНИКАЦИЯ ТИЗИМИНИНГ РИВОЖЛАНИШ ТАРИХИ (Жанубий вилоятлар мисолида)	475
96.	Hodjayeva F. N.	MUTASAVVIF AHMAD G‘AZZOLIY DUNYOQARASHI SHAKLLANISHINING ASOSLARI	479
97.	Холикова Д. М.	ЗНАЧЕНИЕ ВОСПИТАТЕЛЬНЫХ ПРИНЦИПОВ В ФОРМИРОВАНИИ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ	484
98.	Холиқов З.Э. Шарифи Г.	БУХОРО АМИРЛИГИ ДАВРИДА ШИМОЛИЙ АҒҒОНИСТОННИНГ ЭТНИК ТАРКИБИНИНГ ЎЗГАРИШИ	488
99.	Xoliqov Z.E. Dots.	TERMIZ SHOHLAR SAROYINING O‘GANILISHIGA DOIR AYRIM MULOHAZALAR	493
100.	Холматова З. Т.	ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕОРИИ ГЕНДЕРНОГО ПОДХОДА В ПРОЦЕССЕ КУЛЬТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОГО РАЗВИТИИ	496
101.	Холмуминов Х. Э.	ЎЗБЕКИСТОН ЖАНУБИЙ ВОҲАЛАРИДАГИ УРБАНИЗАЦИЯ ЖАРАЁНЛАРИ. (XX АСР	500

		БОШЛАРИДА)	
102.	Холмўминов Ҷ. (Ҷаъфар Муҳаммади Тирмизӣ),	ҒАРБМЕҲВАРӢ ВА ШАРҚМЕҲВАРӢ: БАҲСИ ИЛМИИ ҲОДИСАИ “ИШҚ” ДАР ДИДГОҲҲОИ ИБНИ СИНО ВА ЗИГМУНД ФРЕЙД	503
103.	Худайкулов Х. Дж.	КУЛЬТУРА ВО ВЗАИМНЫХ ОТНОШЕНИЯХ ЛЮДЕЙ В ЖИЗНИ	513
104.	Худайбердиев Ш.Т.	СУРҲОН ВОХАСИ СУҒОРИЛИШ ТАРИХИДАН	517
105.	Хусайнова М. М.	РУШДИ ТИҶОРАТИ ЭЛЕКТРОНӢ ВА АНДОЗБАНДИИ ОН ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	522
106.	Xushmatova N. A.	INNOVATSION HAMKORLIK ASOSIDA PROFESSIONAL TA'LIM TALABALARINING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI	527
107.	Ҳазратқулова Э.	НАВОИӢ ДАВРИ АДАБИӢ МУҲИТИНИНГ М.НИКИТСКИЙ ТОМОНИДАН ЎРГАНИЛИШИ	532
108.	Ҳайитбоева М. А. Каримова Т.	ТАВСИФИ МАЪНАВИИ МАҚУЛАИ “ЗЕБОЙ” ДАР “ХИРАДНОМАИ ИСКАНДАРӢ”	541
109.	Xaitov Sh. A. Ahmadov A. A.	BUXORO AMIRLIGIDA MAORIF VA DINIY SIYOSAT MASALALARI D.N. LOGOFET TALQINIDA	547
110.	Ҳақдодова М.	МАРЗ, МАРЗБОН, ҲАД (Д), САРҲАД ВА ХУДУД ДАР ФАРҲАНГНОМАҲО	551
111.	Ҳақдодова М.	ИНЪИКОСИ МАРЗБАНДИИ ҶУҒРОФИЮ СИЁСИИ ЭРОНУ ТУРОН ДАР САРЧАШМАҲОИ ТАЪРИХӢ	554
112.	Ҳомидҷонова М. Ҳ. Каримова Д.С.	ТАЪЛИМ ВА ТАРБИЯ ДАР ЗАМОНИ МУОСИР	559
113.	Jabborova D.Sh.	O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA “GO'ZALLIK” KONSEPTINING IFODALANISHI	564
114.	Jalilov D. M.	SOPOLLI MADANIYATI YODGORLIKLARIDA DASHT CHORVADOR JAMOALARI AN'ANASIDAGI BUYUMLARNING PAYDO BO'LISH OMILLARI	566
115.	Чоршанбиев Ш.	ЖАНУБИӢ ҲИСОР ТОҒ МИНТАҚАСИ АҲОЛИСИНИНГ ГЕНЕАЛОГИК АНЪАНАЛАРИ ХУСУСИДА (ДАРБАНД ҚИШЛОҒИ МИСОЛИДА)	569
116.	Jumaniyozova M. X. Shukurullayeva N. Q.	O'QUVCHILAR IMLOVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA ORFOGRAFIK O'YINLARDAN FOYDALANISH	573
117.	Jumanyazova M. X.	XORAZM XALQ DOSTONLARIDA AYRIM FORS-TOJKCHA O'ZLASHMALARNING QO'LLANISH XUSUSIYATLARI	576
118.	Шамсидинова М.	МЕТОДИКА - НАЗАРИЯИ ТАЪЛИМИ ИЛМИИ ЗАБОНҲОИ ХОРИҶӢ	580
119.	Шамсиева Д. М. Кузиева К. З.	ЯЗЫК СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ПУБЛИЦИСТИКИ И ОБЩИЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ЯЗЫКА	583
120.	Шарипов А. А.	“БОБУРНОМА”ДА МАРКАЗИЙ ОСИЁНИНГ АЙРИМ ГИДРОНИМЛАРИ ҲАҚИДА МАЪЛУМОТЛАР	586
121.	Sharipova M.M.	EMPLOYMENT AND DEVELOPMENT OF ITS INFRASTRUCTURE IN UZBEKISTAN	600
122.	Шарифова Г.	ЁДИ ШОИРИ НАВРӢЗМАҚОМ (БА	605

		ИФТИХОРИ 70 СОЛАГИИ ШОИРИ ШАҲИР МУҒАЗЗАЛИ АҶАМРОД)	
123.	Shodmonov A.	MARKAZIY OSIYO BRONZA DAVRI AHOLISINING TAFAKKUR TARAQQIYOTIDA “MINIATYURA USTUN”LARI	609
124.	Шодмонхўжа Ш.	“БОБУРНОМА”ДАГИ “БАРОКҶҲ” ТОПОНИМИ ХУСУСИДА	613
125.	Шоназаров А.	“АЛ-ЖОМЕЪ АС-САҲИХ”НИНГ ТАРҚАЛИШИДА АБУ ИСҲОҚ ИБРОҲИМ ИБН МАЪҚИЛ НАСАФИЙНИНГ ЎРНИ	615
126.	Shotemirova A. U.	WORKS PERFORMED ON THE DEVELOPMENT OF LIGHT INDUSTRY IN THE SECOND QUARTER OF THE 20TH CENTURY (In the example of Samarkand "Hujum" factory)	618
127.	Шуқуриллаев Ю. А.	АМИР ҲАЙДАР МАКТУБЛАРИДА ҚЎШИН ВА ҲАРБИЙ МАСАЛАЛАРНИНГ ЁРИТИЛИШИ	622
128.	Ergasheva M.Z.	BUYUK ADIB ABDURAUF FITRATNING HUQUQIY QARASHLARI	625
129.	Эркинов А. Муҳаммадаминов С.	ИБН СИНО АСАРЛАРИНИ КАТАЛОГЛАШТИРИШ ТАЖРИБАСИДАН (ТУРКИЯ ҚЎЛЁЗМА ФОНДЛАРИ МИСОЛИДА)	628
130.	Эшов Б.Ж.	АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ ДАННЫЕ В ИЗУЧЕНИИ АРХИТЕКТУРЫ РАННИХ ГОРОДОВ	632
131.	Юнусова Н. Н.	ПРОБЛЕМАИ ТАШАККУЛИ САЛОҲИЯТИ КАСБИИ ОМУЗГОРОНАИ ОЯНДАИ ФАНҲОИ ФИЗИКА ВА ИНФОРМАТИКА ДАР ПЕДАГОГИКАИ МУОСИР	637
132.	Юсупов С. С.	НАВЫКИ ВЛИЯНИЯ ЛИДЕРА И ОРГАНИЗАЦИОННАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ В ОБРАЗОВАНИИ	642
133.	Yunusov K. A.	MUZEY EKSKURSIYASIDA ME’MORIY BITIKLARGA OID MA’LUMOTLAR YORITILISHI	652
134.	Юсуфӣён М.М.	СОСТОЯНИЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В ПЕРЕСЕЛЕНЧЕСКИХ ХОЗЯЙСТВАХ КУРГАН-ТЮБИНСКОЙ ОБЛАСТИ ТАДЖИКИСТАНА (1924-1950 гг.)	648
135.	Якубова Л.	ОСОБЕННОСТИ ТЕОРИЯ ДУХОВНО-НРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ В СОВРЕМЕННОЙ ШКОЛЕ	658
136.	Sultonova K.Q.	BUXORO AMIRLIGIDA ELSHILARNI QABUL QILISH MAROSIMI	662
137.	Янгибоева Д. Ў.	БУХОРО ТАРАҚҚИЙПАРВАРЛИК ҲАРАКАТИ ШАКЛЛАНИШИДА АҲМАД ДОНИШ ВА ШАРИФЖОН МАХДУМ САДРИ ЗИЁНИНГ ТУТГАН ЎРНИ	664
138.	Шерипов У.А.	ҚОРАҚУМ КАНАЛИНИНГ ҚУРИЛИШИ ВА УНИНГОРОЛ ДЕНГИЗИ ВА ОРОЛБЎЙИ МИНТАҚАСИГА САЛБИЙ ТАЪСИРИ.	669
139.	Саматов Х.У.	ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ОТНОШЕНИЙ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ	676
140.	Фотоахбор/фоторепортаж/Photoreport		680
141.	Мундариҷа/оглавление/ table of contents		753

НАШРИ ИЛМӢ-ПАЖӢҲИШӢ

МАВОДИ Анҷумани илмӣ-амалии байналмиллалии “Хонишҳои VI – уми Артуҷ” бахшида ба “Масоили мубрами илмҳои педагогӣ, иҷтимоӣ-гуманитарӣ ва фанҳои дақиқ дар замони муосир”, 4-6 июли соли 2024 дар Донишқадаи омӯзгории Тоҷикистон дар шаҳри Панҷакент. Ҷилди I. - 758 с.

МАТЕРИАЛЫ Научно-практической международной конференции “VI – е Артучевские чтения”, посвященной «Актуальным вопросам филологических, социально-гуманитарных и естественных наук в современное время», 4-6 июля 2024 года в Таджикском педагогическом институте в городе Пенджикент. Том I. - 758 с.

MATERIALS Scientific and practical international conference “VI - s Artuchs Readings”, dedicated to “Actual Issues of Philological, Social, Humanitarian and Natural Sciences in modern times”, July 4-6, 2024 at the Tajik Pedagogical Institute in the city of Penjikent. Vol. I. - 758 s.

МУҲАРРИРИ МАСЪУЛ:

Воҳидов Шодмон, доктори илмҳои таърих, профессор.

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР:

Воҳидов Шодмон, доктор исторических наук, профессор.

Муҳаррир: Гулпарӣ Шарифова

Суратгир Сиевуш Солеҳзода, Наимҷон Норов, Шодмон Воҳидов

Бо қарори Шӯрои олимони ДОТП ба нашр тавсия шудааст

**Маълумот дар бораи муаллифон бо розигии шахсии онҳо баррасӣ мешавад
Личные данные авторов публикуется с их согласия.**

**Маводи анҷуман дар шӯбаи илм ва инноватсияи ДОТ дар ш.
Панҷакент ба ҷоп омода карда шудааст.
Наشري ротопринтӣ.**

**Қоғази офсетӣ. Ҳуруфи Times New Roman Tj. Ҷузъи ҷопии шартӣ 20.
Адади нашр 200.
Ба ҷоп 20.07.201924 имзо шуд. Супориши № 67**

